

GORENJEC

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za Nemčijo 4 marke, za Ameriko 2 dolarja. Posamezne številke po 10 vin. — Na naročbe brez naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravnništvo je v hiši števil. 173. — Izdajatelj: Tiskovno društvo v Kranju. — Odgovorni urednik: Ciril Mohor. — Rokopisi naj se ne pošljajo prepozno.

Izhaja vsako soboto
ob enajstih dopoldne

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrt strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje za pet-vrsto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znaten popust. — Upravnništvo naj se blagovoljivo pošilja naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Moderna kultura in učiteljstvo.

Na Francoskem je vzšlo solnce moderne kulture in prosvetljena je postala Evropa po žarkih kulturnega solnca. Kdor doslej tega ni verjel, je bil človek nižje vrste. Pa to solnce se suče!

Letošnje letno poročilo kranjske gimnazije obsega profesorja dr. Dolarja članek, v katerem čitamo tole sodbo o moderni kulturi: „Lahko je to ali ono stoletje v spoznanju resnic napravilo velik korak naprej, toda v hotenju dobrega pa daleč zaostaja. Tudi današnja ponosna moderna kultura, dasi kaže velik napredek, posebno v tehniki, povzroča vedno bolj in bolj — degeneracijo človeštva.“ S pomočjo moderne kulture človeštvo tedaj ne napreduje srečno, ampak postaja vedno bolj pokvarjeno in tedaj nesrečno. Strašna je obsodba te toli ponosne in hvalisane moderne kulture! Saj se je vendar v vseh višjih krogih zadnje stoletje moderna kultura smatrala kot srečno nadomestilo krščanske kulture!

Ali ni ta graja moderne kulture pretirana in obsodba krivična? Profesor dr. Dolar omenja, da je isto, kar on navaja, trdil pred nedavnim znameniti berlinski socijolog Sombart v svojem predavanju na Dunaju. Iz glavnih kulturnih središč prihajajo tedaj ti glasovi!

Tudi Slovenci smo že deležni sadov moderne kulture. Ta teden je prišla rdeča „Zarja“ članek, v katerem se toži o zanemarjeni, zapuščenih in pokvarjeni mladini. Članek obsega te-le trditve: „Ne-le pri nas, po vseh kulturnih državah se silno hitro množi število zaradi hudodelstev obsojenih mladoletnih ljudi. Nezakonskih otrok pomrje mnogo več, kakor zakonskih, pa tudi od onih, ki ostanejo pri življenju, propade pozneje gotovo 60 odstotkov. Velika množica prostitutk se vdaja razuzdanemu življenju že v zelo rani mladosti. Čim bolj narašča število v raznih obrtih in podjetjih službujočih žensk, tem več je prostituticije in npravne pokvarjenosti. Otroci, rojeni v tej strupeni atmosferi, so izgubljeni že vnaprej. Nikogar ni, ki bi se pobrigal zanje, ki bi skrbel

za njih vzgojo in moralno silo. Kjer pa ni te, vse razpade. In vedno večja je armada zapuščenih in zanemarjenih otrok. Pokvarjenost prihaja vkljub vsem šolam, vkljub šolskim obiskom; zakaj zdi se, da država ne razumeva, da današnja ljudska šola poučuje, a ne vzgaja.“

Ta žalostni „Confiteor“ rdeče „Zarje“ je pa posnet iz knjige: „Socijalni problemi“, katero je nedavno izdal neki napredni pisatelj v Schwentnerjevi založbi knjig v Ljubljani. Od obeh, krščanski struji nasprotnih strank prihaja tedaj priznanje, da vkljub vsemu napredku, vkljub emancipaciji žensk, da, še celo vkljub vsem šolam človeštvo na podlagi moderne kulture propada.

Zdaj pa pridejo na vrsto zdravniki tega zla. Dr. Dolar je mnenja, da treba reformirati šole in mladini vcepiti energičnega, močnega hotenja, katero moremo vzbuditi z delom, in da je zato opravičen klic po pedagogiki dela. Mi pravimo, da to staro špartansko sredstvo ni napačno, prepričan se je pa svet v teku stoletij, da ne zado- stuje. — Bolj naivno je mnenje rdečih zdravnikov, da treba mladino dobro krmiti, pa bo moralna. To je prazno, ker vendar isti ljudje dostikrat naštevajo grehe bogatega in presitega sveta.

Znani prijatelj mladine, Milčinski, ki se peča s to zadevo prav resno, pa priznava, da pupilarni oddelki pri sodiščih in sirotinski sveti ne morejo privedi do praktičnih uspehov, ako nimamo privatnih dobrodelnih zavodov, v katerih naj bi se zanemarjeni otroci poboljševali in vzgojevali. „Ustanovitev takih zavodov mora stopiti v ospredje vseh stremeljenj za rešitev zanemarjenih otrok“. Ta zadnji stavek je bil celo E. Kristanu, ki je par dni prej v ljubljanskem občinskem svetu rohnal proti dobrodelnim zavodom — tako všeč, da ga je debelo ponatisnil v „Zarji“.

Luč moderne kulture tedaj ugaša; hvala se izpreminja v temeljito grajo. Moderna kultura razjeda kakor rak, ne samo posameznike, ampak cele narode. Častivci te kulture z grozo in skrbjo iščejo rešenika. V enakih stiskah so, kakor pogani pred Kristusom. Brez Kristusa ni rešitve;

brez krščanske morale ni narodnega zdravja. Degeneracijo človeštva more preprečiti le krščanska vzgoja, le strah pred Bogom.

Naše liberalno učiteljstvo je pa slepo in gluho za vse opomine in hoče naprej tirati naš ubogi narod pod načeli moderne kulture v propad. Zadnji terek se je vršil v dvorani „Mestnega doma“ v Ljubljani shod jugoslovanskih učiteljskih abiturijentov in abiturijentk. Shoda so se udeležili absolventje vseh slovenskih učiteljskih. Navzoče je bilo tudi zastopstvo organiziranega svobodomiselnega (!) dijaštva. Med drugim je gđca. Anica Črnagojeva iz Ljubljane imela predavanje o predmetu: „EllenKey — učiteljica“. Ta Ellen Key pa uči novo moralo, uči naravnost, da ni merodajno, če sta moški in ženska poročena, ali ne, če je otrok zakonski, ali nezakonski, uči da je razporka dovoljena, če to zahteva le eden izmed zakonskih. — Tak svinjski nauk naj bo tedaj vzor mladi gospodični, ki stopa kot učiteljica med slovenski narod! Dosedaj še zdravi del slovenskega naroda bo nastop modernih učiteljskih moči pozdravil — s strahom in trepetom.

Tovariši abiturijenti!

Slov. kat.-narodni abiturijenti prirede v dneh 27. in 28. julija svoj sestanek v Kamniku. Spored je naslednji: V soboto, dne 27. julija, popoldne ob 4:24 prihod udeležencev v Kamnik, kjer bo sprejem na kolodvoru. Ob 8. uri bo popoldnevni večer. — V nedeljo, dne 28. julija, dopoldne ob 8. uri zbirališče pred „Kamniškim domom“. Ob 9. uri sv. maša v župni cerkvi, nato zborovanje z naslednjimi referati:

1. Kat.-narodno dijaštvo in njegov poklic. (Ref. tov. Vinko Tavčar, Kranj)
2. Kat.-narodno dijaštvo in ljudstvo. (Ref. tov. Ivo Stanovnik, Ljubljana)
3. Kat.-narodno dijaštvo in umetnost. (Ref. tov. Narté Velikonja, Gorica)

V nedeljo popoldne ob 4. uri igra: Fr. S. Finžgar „Naša kri“. Po igri komerz na vrtu ho-

PODLISTEK.

Za poklicem.

Spisal Peter Bohinjec.

Dalje.

VI.

„Vlahi so bili izvrstni mojstri v tem, da so našli kaj, predno je bilo izgubljeno, in pri volji, kaj vzeti, predno se jim da.“
Dimiz, Gesch. Krains, IV. str. 136.

Anzelj je zbežal v gozd, ki se je raztezal za gradom... Tekel je, kar se je dalo, in ni utegnil toliko, da bi se bil ozrl nazaj ali obrisal krvavi nož in ga vtaknil v nožnico. Lica so mu obledela, pogled je divji, plah.

Izpod košatega oreha je stopila ženska postava in hitela pred morivcem. Sproti je spravljala vrhno obleko raz-se. Še predno je prišla do globokega jarka, se ustavi že preoblečena.

Anzelj priteče do nje.

„Gospod grof, kar za mano! Evo v jarku dva konja!“

V jarku pod debelo smreko je neznan deček držal za uzdi dva konja. Anzelj se ustavi, se čudi lepi deklici, ki je stala pred njim. Črnokastega obraza je bila, dvoje črnih očij je zrla

vanj, da se mu je zdelo, da ga gozdna vila vabi k sebi. Rdeči in modri trakovi so ji prepleteni po prsah, na glavi ji vihra pisan šal, noge pa so obute v rjavkaste opanke.

„Ne obotavljaš se! Čas je drag! Kmalu ti bodo sovražniki za petami.“

Vzame mu nož iz roke, ga vtakne v nožnico in zakliče ostrmelemu Anzeljnu: „Alo! Brž zasedlaj konja, če hočeš sebi dobro! Ali ne veš, kaj ti je ciganka zjutraj napovedala? Ti si moja rešivka...“

Ali deklica je bila že na konju. Mlad deček pomoli Anzeljnu stremen in rojski vitez zajaše črnega vranca.

„Ajzdru žun heri.“ Pridi za nama!“ reče deklica dečku, ki je molče prikimal na ciganske besede.

Hipoma sta konja na koncu jarka in kmalu jezdeca prekoračita kolovozno pot v Lukencu. Konja sta imela navezane cunje na kopitih. Vsaka sled za njima je bila izbrisana.

Dobre pol ure potem sta jezdeca že na Otavniku. Deklica skoči s konja, odveže cunje raz kopit, nato potegne čutaro izza pasa in reče spremljevacu:

„Pij, ljubček moj! Zdaj smo brez skrbi. Tudi če vraga pokličejo iz pekla na pomoč, naju ne najdejo več.“

*) Zdaj gremo domov!

tela „Krištof“. — Naš abiturijentski sestanek je predpriprava za skupno veliko prireditev katoliškega dijaštva jugoslovanskega, ki se bo vršila v dneh 1., 2., 3. in 4. avgusta v Ljubljani. Tovarishi! Pohitite v naše prijazno mesto Kamnik, da damo svojemu katoliškemu prepričanju in svoji mladosti ognja ter se potrdimo v idealnem stremjenju za vresničenje gesla, ki ga vsclaj pišemo na svojo zastavo:

Z Bogom za narod!

Za pripravljavni odbor:

Silvester Kranjec l. r.
tajnik.

Ivan Stanovnik l. r.
predsednik.

Spored sestanku hrvaško-slovenskega dijaštva v Ljubljani.

V četrtek, 1. avgusta, ob 9. uri dopoldne: Sestanek načelstva hrvaškega katoliškega narodnega dijaštva; popoldne ob pol 3. uri: Občni zbor „Slovenske dijaške zveze“; istočasno občni zbor „Saveza hrv. kat. nar. dijaštva“; zvečer ob 8. uri: Pozdravni večer v veliki dvorani „Uniona“.

V petek, 2. avgusta, ob 8. uri zjutraj: Sv. maša v stolnici; ob 9. uri dopoldne: Slavnostno zborovanje v veliki dvorani „Uniona“ v proslavo desetletnice „Zarje“; vzporedno po sveti maši: Zborovanje hrvaških srednješolcev: a) Izobrazba duha in vzgoja volje v naših organizacijah (referent iz Banovine); b) Notranja ureditev in delo organizacije (referent iz Bosne); c) Naše priprave za narodno-obrambno delo (referent iz Istre); d) Srednješolci in omladinska društva (referent iz Dalmacije); popoldne ob 2. uri: Seja slovenske narodno-obrambne sekcije, referirajo: t. Jež: Kako vzbuditi narodno zavest? t. Zavadlal: O izseljevanju, t. Stričič: Taktika češkega narodno-obrambne dela, nato seja slov. literarne sekcije; (popoldne istočasno:) Shod in razgovor hrv. k. akad. pokrajinskih društev: Pavlinovič (Dalmacija), Dobrila (Istra), Martič (Bosna) in omladinske sekcije iz Banovine. Zvečer ob 8. uri: Igra v „Ljudskem domu“, ki jo priredi „Zarja“.

V soboto, 3. avgusta, ob 8. uri zjutraj: Sveta maša, nato skupno zborovanje slovensko-hrvaškega kat. nar. dijaštva; referati: tov. J. Basaj („Danica“): Slov. kat. nar. dijaštvo in njegovi cilji; tov. M. Bašič (Hrvatska): Katoliška misao u hrvatsko-slovenskom kulturnom razvoju; bogoslovec C. Kandut (Celovec): Slovenski duhovnik in narodno delo; popoldne ob 2. uri: Seja slov. organizacijske sekcije; istočasno a) Sestanek starejšin hrv. akad. društev, b) Zborovanje „Hrvatske“, „Domagoja“, „Preporoda“; c) Sestanek hrvaških bogoslovcev, vodi „Zbor duhovne mlad. zagrebačke“; d) Sestanek hrv. bogoslovcev-frančiškanov vodi „Duns Scot“ (Zagreb): ob petih popoldne: Organizator. sekcija hrv. abstinentov. Zvečer ob 8. uri; Komerz v veliki dvorani „Uniona“.

V nedeljo, 4. avgusta, ob 8. uri zjutraj: Izredni občni zbor „Slovenske lige kat. akademikov“, referirata: tov. Bolkovac („Hrvatska“): Dosedanje

delo „Lige“, tov. Šušnik („Danica“): Njeni cilji za bodočnost; opoldne: Izlet na Bled.

Pripravljavni odbor za slovensko-hrvaško dijaški sestanek.

Gospodarski del.

Vsled lanske suše se je dovolil odpis zemljarine posestnikom na Premskovem v znesku 815 K 38 v, na Klancu 284 K 56 v, na Hujah 139 K 03 v in na Rupi 419 K 87 v. Skupaj 1658 K 84 v. Občinska naklada od tega znaša 1313 K 98 v.

Pridelovavce semena domače detelje ravnateljstvo Kmetijsko-kemijskega preizkušališča za Kranjsko v Ljubljani uljudno prosi, da bi se mu poslalo po pošti 500 do 1000 gramov (1 kg) doma pridelanega neočiščenega deteljnega semena. Gre se namreč za to, da se pred svetom dokaže, da je naše deteljno seme boljše, kakor ono, ki prihaja iz Italije in Francoske, in da se med seme pri nas pridelane detelje ni zanesel južni plevel. Stvar je za naše kmetovavce prav važna, ker moramo gledati na to, da bo seme naše detelje imelo veljavo in visoko ceno in ker se ne sme kranjska dežela preplavljati z malo vrednim semenom domače detelje iz južnih krajev Evrope. Preiskovanje se bo izvršilo brezplačno in se ni treba bati pošiljavcem nobenih stroškov.

Tovarna za cement na Dovjem. Prometno poročilo, ki ga izdaja cementna tovarna na Dovjem, kaže v minulnem letu znake propada, ki so predlanskim prvič nastopili. L. 1909. je imela tovarna izgube K 124.000. L. 1910. je izguba narasla na K 584.000. Kakor je bilo vsled neugodne kupčije pričakovati, presega lanska izguba one prejšnjih let ter znaša K 728.000. Že izgube prejšnjih let so napotile upravo tovarne, da je odpisala delniško glavnico po 3 milijone K za polovico ter je potem do višine prejšnje glavnice izdala nove delnice. Vendar pa tudi novi kapital ni mogel zmanjšati izgube, tako da je izguba narasla na prej omenjeno višino. Podjetje ne razdeljuje že od leta 1909. nikake dividende. V letih 1905. do 1908. ki so bila še ugodna za cementne tovarne, so delili 6% dividendo, tako da je odpadlo na delnico 30 K. Kot vzrok sedanjega neugodnega položaja navaja uprava tovarne krizo zadnjih let in je videti, da za bodoče leto še ni računati z dobičkom, ker bo treba dohodke porabiti predvsem za pokritje dolgov in starejših obveznosti. Glavni vzrok zadnjih izgub bo deloma splošna kriza, ki tudi stavbinsko stroko zelo omejuje, deloma huda konkurenca novih tovarov, ki cene cementa bolj in bolj znižujejo, posebno pa to, da pri nas vsak hoče imeti dalmatinski cement.

Kranjska industrijska družba. Na svojem občnem zboru na Dunaju je kranjska industrijska družba sklenila 27. junija, da zviša delniško glavnico od 14 na 18 milijonov kron.

Pivo. V Manheimu na Nemškem je zborovala koncem junija mednarodna konferenca pivovarjarjev in so bile na tem zborovanju zastopane vse večje države po svojih posebnih zastopnikih. Tajništvo konference priobčuje sedaj zaključke sestanka. Največ piva zvare Zedinjene države ameriške v skupni množini 707 milij. hektolitrov, za temi pride Nemčija s 647, potem Anglija 547. tako da je Avstrija z 22 milijoni hektolitrov na četrtem mestu. Za nami pridejo druge države s primerno manjšimi svotami. Številke se nanašajo deloma na leto 1909, deloma

na leto 1910. Amerika in evropske države zvare približno 250—270 milijonov hektolitrov piva na leto.

Laško turška vojska. Izguba, ki jo trpi naša največja paroplovna družba, Lloyd, vsled zaprtih Dardanel, se sedaj ceni na 600.000 K.

Umetni dež. Na Pruskem delajo poljedelci poizkuse s posebnimi stroji, da škrope z umetnim dežjem njive, in so se poizkusi precej dobro obnesli. Nemška poljedelska zveza bo razpisala posebno nagrado za izum najboljšega stroja za umetni dež.

Češko-nemška sprava se je začela krhati zaradi jezika pri oblastvih v Pragi in v Plznu. Čehi zahtevajo, da naj se prizna samo češčina kot uradni jezik v teh dveh krajih, Nemci pa hočejo imeti dvojezičnost.

Na Bled je prišel na letovišče poleg ministra Trnke tudi minister Dlugosz. Oba ministra sta bila slovesno sprejeta.

Število Slovencev. Slovencev so pri ljudski štetvi koncem l. 1910 našeli 1.252.940, in sicer na Kranjskem 490.978, na Štajerskem 409.684, na Primorskem 266.614 in na Koroškem 82.212. Od števe l. 1910 smo Slovenci na Kranjskem napredovali, v sosednjih deželah pa nazadovali.

Občinski svet v Varaždinu je kraljevi komisar Cuvaj razpustil. Dosedanji župan dr. Magdić je bil obsojen radi razžaljenja časti na 300 K globe, ozir. na 1 mesec zavora.

V Splitu je občinski svet sklenil, da se odpravijo dvojezični ulični napisi in narede samo hrvaški.

Ruska vlada in Judje so si med seboj v najhujšem boju. V rusko-japonski vojski so bili judovski vojaki za rusko armado coklje. Kaj delajo z ljudstvom judovske pijavke, kjerkoli se naselijo, je znano. Zato jim želi ruska vlada vzeti vpliv s tem, da vedno zožuje tiste kraje, kjer smejo biti Judje naseljeni. V Petrogradu biva 7000 Judov. Toda ker tudi to mesto spada med tiste kraje, kjer se Judje ne smejo naseliti, ne bodo imeli sedaj, ko bo volitev v dumo, volivne pravice. Zaradi tega besne Judje celega sveta zoper Rusijo. Zoper njo hujskajo Zedinjene države, kujejo razne naklepe in vprizarjajo revolucije v njeni notranjosti. Ker so Judje bogati, imajo vpliv na dvorih in dostopni so jim ljudje, ki so pripravljani za revolucijo. Nasprotno se pa Rusija peča z mislijo, da bi izgnala iz carstva vse Jude. Ako bi se to kdaj zgodilo, jim bo morala Avstrija zapreti vrata, kajti v naši državi imamo že itak preveč krivonoscev.

V Italiji bodo imeli po novi volivni reformi v prihodnje osem milijonov volivcev za državni zbor, namesto dosedanjih treh milijonov. Volivno pravico bo imel vsak, ki je dopolnil 30. leto, ali ki je odslužil vojake. Ker je v Italiji veliko ljudi, ki ne znajo brati, in bodo zdaj volivci, bodo ravno ti analfabeti uplivali na modro upravo države.

Atentat so nameravale napraviti sufragetke na angleškega ministra notranjih zadev Makeno. Dobil je v svoji sobi posodo z razstrelivom, nekaj dni prej pa pretivno pismo.

Ministrstvo na Turškem je odstopilo, ker se glede Albanije novi vojni minister Mahmud Muktar paša ni mogel zediniti z drugimi ministri.

Turški vojni minister je namesto odstopivega Mahmud Šefketa postal Osman Paša,

Anzelj jaše hitro, strastno, deklica mu ne zaostaja... Pa kreneta navzdol in konja sopihata od truda.

„Anzelj, jaz te tičem. Pri nas se vsi tikamo. Mi ne poznamo nobene razlike v stanovih, mi ne zavidamo sreče drug drugemu, skrbimo vsi za enega in eden za vse. Vsa dežela je naša domovina, naši ljudje so povsod, ljubimo se, ne razločujemo med bogatim in revnim, ne zaničujemo nikogar, pravico delimo, enemu vzamemo, drugemu damo. Za nas misli le ena glava, pa vsi ga ubogamo. Kdor se zoperstavi, mu potisnemo bodalo v grlo, kakor si to danes napravil ti mokronoškem graščaku. Tudi tebe smo hoteli imeti. Ti si naš, ti si za našo družbo! Kaj boš hodil in moledoval okrog tistih graščakov, ki nisi zanje! Tudi ti ne kaže drugega. Umoril si svojega svaka in graščinska vrata so ti za vselej zaprta. Pri nas se ti bo dobro godilo. Izbral si boš deklico, ki bo tebi po volji, delati ti ne bo treba.“

Anzelj je bil zamišljen. Toda strast ga je premotila in glasno je odgovoril:

„Ti boš moja in druga nobena.“

Dekle se je vgriznilo v ustni in pogrnalo konja. Bila sta spet v dolini. Drevila sta mimo malina, ki je stal ob potoku. Dve štuli moke sta stali na klopi pred hišo.

Kakor bi trenil, potegne jahačka eno štulo in jo dene predse na konja, drugo pa porlne Anzeljnu.

Jezdeca je pretresel mraz po udih. Mlinsko kolo se je obračalo in loputalo enakomerno: Tat si, tat!

Hipoma je deklica potegnila motvoz izpod krila, zvezala vreči, ji obesila svojemu konju na vrat, da se je nejevoljno oziral na novo breme.

„Razbremenila sem te, ljubček moj! Vidim, da si novinec, da bi kmalu kesanje štulo spravilo pod konja. Kjer je pravica, tam ni kesanja. In pravica je na naši strani. Ta mlinar misli, da mora vse merice sam pobrati od kmetov. Tudi drugi moramo živeti. Ali veš, Anzelj, da se s pravičnega mlinarja klobukom odpravlja jetika?“

Anzelj se je zasmeljal in pozabil na loputanje mlinskega kolesa. Pot se je vila spet navzgor in in konja sta hropla počasi po strmini. Nastopila je noč in so se videle iskre konjem pod kopiti.

Tam izza „Babjega kolena“ se je zaslislal glas sove, ki je skovikala v temno noč: Baba-hudik!

Vlahinja je obvladala svojega spremljevalca. Kakor pohlevno ovčico ga je pripeljala vrh Rogačic, koder se je sredi hoste že od daleč čul krohot od velikega ognja sem.

„Petka, smo že vkup!“

Za hrbtom se oglasi deček, ki je držal zvečer konja v jarku pod mokronoškim gradom.

„Ah, Ivo, ti si naju došel?“

„Pa ne sam, Petka! V eni roki imam pohlevno puro, v drugi ošabnega racmana, ki ima krivce tako lepe, da bi si jih Kljukec, naš kralj, rad zataknil za klobuk.“

„Akule me čuri!“ hitro opozori Petka fanta.

Jezdec se je zganil pri besedi „Kljukec“. Slišal je že dosti o tem Kljukcu, a zdaj so se mu zasvitale oči, debelo je gledal okrog sebe in najrajši bi bil daleč, onstran visoke gore. Strah ga je prešinil. Pa le trenutno. Zgovorna soseda mu je takoj odbila vse strahove.

„Anzelj, to ti je fant, ta naš Ivo! Ta preseže deset tvojih Fabjanov in dvajset tvojih Jurkov. Celo naš kralj Kljukec, ki se sicer na Dolenjsko le redkokdaj prikaže, ker je rojen Gorenjec, je slišal praviti o njem in je rekel, da bi ga želel imeti poleg sebe. Pa moj mož ga ne da.“

Bistro je mlada Vlahinja pogledala na svojega spremljevalca. Nalašč se je prej delala, kakor bi bila še neomožena.

Anzelj je pogledal razkačen na svojo spremljevalko in hotel prijeti za nož.

Ni ga bilo več v nožnici.

Zaklel je, da se je slišalo daleč okoli. Dračje je pokalo na ognju in mast se je cvrla od vrtečega se janca, ki so ga pekli na ognju.

Da je prih.

*) Tiho bodi!

ki je bil dosedaj poveljnik četrtega turškega armadnega zbora v Erzerumu. — Mahmed Muktar paša, prejšnji minister mornarice, je postal vojni minister.

Preprečen napad Črnogorac Olofrevič je nameraval napasti srbskega kralja Petra pri odhodu v toplice v Kovilac. Policija v Belgradu je pa napadavca pristregla na belgrajskem kolodvoru ter ga odpeljala v zapor. — V Belgradu o vsem tem nič ne vedo. Izmislil si je to „storijo“ nekdo na Dunaju.

Zveza slovanskih žen. Na sokolskem shodu v Pragi se je sklenilo, da naj se napravi zveza tistih slovanskih žen, ki hočejo stopiti pod liberalni klobuk. Osnoval se je neki pripravljavni odbor v Pragi, ki hoče osnovati to liberalno zvezo žen. Za Slovenke je izvoljena kot zastopnica gospa Minka Govékarjeva. Ta gospa je v zvezi z glasilom ameriških svobodomiselcev in dopisuje v „Glas Svobode“. Nobena katoliška slovenska žena naj tedaj ne vstopi v liberalno organizacijo. Nujno nam je pa potrebna zveza katoliških Slovenk.

Upor v Albaniji. Turčija pošilja proti upornikom v Albaniji vojake, ki pa se branijo tja iti. Tako je bilo iz Drinopolja poslanih 8 bataljonov, ki so se uprli. Prebivavci v Prištini se bratijo z vstaši ter plenijo javne zgradbe in skladišča za orožje. — 14 vojvod je v Djakovu proglasilo neodvisnost Albanije. Tajar-bei je voditelj upornih vojakov, ki se nahajajo v gorah. V kosovskem okraju se vstaja proti Turkom silno širi. Albancev je za boj pripravljenih že 50 000. Isa Boljetinac strastno agitira za vstajo. Begi so z njim v zvezi. Tudi šejk v Prevezi je proglasil vstajo. Pridružilo se mu je več begov in ulemov. Dezertirali so turški vojaki iz 15 garnizij in hočejo iti proti Carigradu. V Stari Srbiji so strašne razmere: vse ropa in mori, zdaj vstaši, zdaj Turki. Na črnogorski meji so Turki ubili 9 črnogorskih kmetov, ki so delali na polju.

Na Francoskem bodo dobili za volitve proporcni zistem. Izid volitev bo nekoliko drugačen, kakor je bil doslej in mogoče je, da se bo svobodna misel nekoliko umaknila katoliški misli.

Ruski pomorščaki so se uprli na vojni ladji „Ivan Zlatoust“. 10 pomorščakov je bilo obsojenih na smrt, 5 pa na 6 let težke ječe.

Zveza Rusije z Japonsko je baje gotova stvar. Rusi bodo prepustili Japoncem južno Mandžurijo, Japonci bodo pa podpirali Rusijo v slučaju vojske.

DOPISI.

Iz Lesec. Naši liberalci po gostinah s posebno slastjo prebirajo poročila „Slov. Doma“ in se radujejo priobčenih škandalov. Pri tem pa vpijejo, da so sami čisti, popolni možje, brez vseh napak. Zadnje nedeljo smo imeli pri nas ženitovanje. Svatje vsi smo bili prav židane volje. Posebno dobro razpoložen je bil „zaupni mož liberalne stranke“. Ime njegovo iz usmiljenja zamolčimo. Pozno v noč je prikolovratil domov, doma pa se mu je „nekaj“ pripetilo, o čemur gre sedaj govorica po vseh naših vaseh. Mi te njegove nesreče ne bomo popisovali, ker „Gorenjec“ ni list za škanđale, pač pa pričakujemo, da bo de „Slov. Dom“, ki ima to veliko koncepcijo za priobčevanje raznih škandalov, nam natančneje popisal, kaj vse se je pripetilo njegovemu pristaši. Liberalcem v pouk pa kličemo, naj bodo le malo bolj ponižni in skromni v zabavljanju čez nasprotnike, dokler bodo njihove zaupne može, stebre njihove stranke, zadevale take „nesreče“...

Gozd pri Kamniku. (Izjava.) Šele zadnji čas sem izvedel, da me je nekdo koncem minulega meseca v „Zarji“ napadel, češ, da sem na neki ženitovni tukajšnjega g. župana, ki sem mu — mimogrede omenjeno — tudi jaz nekoliko pripomogel, da je zasedel županski stolček, nahružil, pestil, davil, njegovo ženo v drugo sobo poklical, da sem menda poleg mogel iti nadenj s tem večjo korajžjo, in ne vem kaj še vse. Hm! Kdo bi se ne smejal bujni fantaziji lažnivega kalina! Le škoda, da ni še zraven pristavil, da sem ga naposled vendarle resnično zadavil, obesil na raženj, posušil in nazadnje tudi srečno „pofruškal“. To bi bilo kaj za socialne demokrate! Bil bi pa to ravnotako „resničen“ dogodek, kakor ono v „Zarji“! Samo bojim se, da bi potem g. župan Kuhar vendarle protestiral proti takim iznajdbam „resničnih“ dogodkov — in pray bi imel. Glede mene pa bodi povedano, da na ta in katerikoli nadaljni lažnivi napad ne bom več reagiral. Saj je pravzaprav še enkrat preveč in naj potem piše, kar hoče, rdeči bratec, skrit v svitu imene „Zarje!“

Janez Dežman, župni upravitelj na Gozdu.

Novičar.

Opozarjamo cenjene naročnike, da smo danes označili na ovitkih „Gorenjca“, do kdaj ima kdo plačano naročnino. Porejmo cenjene na-

ročnike, da se poslužijo priloženih položnic in obenem pridobe vsaj še po enega novega naročnika!

Kranjski deželni zbor bo sklican za torek, dne 23. julija, na tridnevno zasedanje.

Liberalni učitelji in lahov koš. Liberalci so tako zmešani, ker njih stranka propada, da pravzaprav sami ne vedo, kaj hočejo. Enkrat pravijo, da ima naš deželni odbor veliko denarja, da ga siplje samo med pristaše S. L. S. in da je vnebovpijoča krivica, ker liberalci od tega nič ne dobijo. Včasih pa ravno nasprotno trdijo, da deželni odbor nima denarja in da so vse njegove obljube prazne, Da, še več! Te dni smo brali, da liberalci sploh ne potrebujejo nobenih podpor od deželnega odbora, ker so sami tako izvrstni gospodarji. „Dan“ namreč piše: „Klerikanci z obljubami, da bi deželni odbor kaj dal za kanalizacije in druge stvari, nikdar resno ne mislijo, ker vedo, da so tako deželne blagajne, kakor njih obljube prazne, kakor lahov koš. Moščanom (prebivavcem v Mostah pri Ljubljani) ni treba nobenih obljub treba samo par dobro gospodarsko-mislečih naprednjakov v občinski zastop in občina bo procvitala v korist vseh občanov.“ Tako piše „Dan“, glasilo liberalnih učiteljev. Prištevajo se ti liberalni učitelji najbrže tudi dobrim, gospodarsko mislečim naprednjakom. Zato ni treba, da bi jim deželni odbor dajal obljube o zboljšanju plač. Če bi pa le silili, da hočejo kaj dobiti, naj jim naš „deželni finančni minister“ pokaže prazni lahov koš.

Zakaj so nekateri učitelji proti cerkvi? V „Učiteljskem Tovarišu“ se večkrat bere, da se učitelji bojujejo le za zboljšanje plač in da so pri nas le zato proti duhovnom in cerkvi, ker jim katoliška stranka na Kranjskem noče plač zboljšati. To pa ni pravi vzrok. Katoliška stranka na Niževavstrijskem in Tirolskem je učitelstvu plače zelo zvišala, tako da pride na Niževavstrijskem učitelj do plače 4100 K, na Dunaju celo do 4800 K in meščanske šole učitelj na črnem Tirolskem ima plače 5467 K, na Dunaju pa 5500 K. Ondotna židovsko-liberalna učiteljska glasila, kakor „Lehrerzeitung“, pa vendar vedno zabavljajo zoper katoliško stranko. Vzrok zabavljanju tedaj ni prazni želodec, ampak neredno življenje in tedaj vere prazno srce. Učiteljem manjka katoliške vzgoje ob času, ko hodijo v pripravnico. To zadevo bo pri nas treba najprej zboljšati.

Pozabljenost. Naprednega davčnega uradnika premesti Kliment Iakoj, če ga zatoži kak izpriden pop.“ Tako piše „Narod“ na prvi strani, na drugi strani pa pravi, da je bila pritožba poslana na finančno ravnateljstvo in pristavlja: „Res, radi bi vedej, če je župnik Krajec tako mogočen, da na njegovo željo že uradnike predstavljajo.“ „Narodov“ urednik je res pozabljen. Na prvi strani čisto dobro ve, na drugi pa pravi, da bi rad vedel. Mogoče je pa tudi, da g. župnik Krajec ni spriden pop, ampak prav priden in dober gospod in da ga zato črtijo in tožijo izprideni naprednjaki.

Lepega poslanca ima Ljubljana. „Dan“ pravi, da mladočeska stranka vsled svoje breznačelnosti in vladinostva čimdalje bolj propada. V tem breznačelnem in propadajočem mladočeskem klubu je pa tudi ljubljanski poslanec dr. Ravnihar!

Zvezo z Nemci bi radi skovali zopet slovenski naprednjaki. O tem se je tudi govorilo na shodu zaupnih mož. Nemci pa vedo, da nimajo od take propadle stranke veliko pričakovati. Zato v svojih glasilih jemljejo v misel Hribarja, ki ni imel toliko poguma, da bi bil nekaj obstoječo zvezo priznal, ampak je predrzno utajil svoj podpis na zvezini pogodbi še celo v javni seji trg. in obrtne zbornice.

Ljubljanski Sokoli bi radi prihodnje leto obhajali pedesetletnico svojega društva in za to potrebujejo denarja. Naprtli so si že bisago in beraciho za prispevke, pa jako neukretno. Začeli so zabavljati na mestne občinske zastope, češ, da tudi ti ne bodo nič dali. Še celo ljubljanski občinski zastop je dobil klofuto. Mladini pišejo: „Včasih smo imeli slovenski narodni ljubljanski občinski svet — sedaj tudi tega ni več.“ In zakaj ne? Župan dr. Tavčar jim je že povedal, da za take reči mesto nima denarja. Ako jim vrhutega še najboljši zaveznik E. Kristan, ki sovraži narodno misel, odreče pomoč, potem liberalci tudi ne bodo imeli potrebne večine, da bi mogli za svoj strankarski zlet kaj dovoliti, in bisaga bo ostala precej prazna.

Podržavljenje ljubljanske policije dela liberalcem velike skrbi. Po znanem geslu: „Liberalcem groši!“ se je pazilo na to, da so se med mestne policijske uradnike in stražarje sprejemali možje naprednega mišljenja. Vlada se pa ni nič zavezala, da bo prevzela od ljubljanske občine vse te uradnike in stražarje definitivno, ampak jih bo sprejela le provizorično in jih dala za eno leto na poizkušnjo. Ako bi se pokazali strankarji, jih bo seveda odslovila. To pa napravlja naprednjakom že sedaj težke sanje.

O ljubljanskem protestantskem pastoru zopet poročajo nemški listi čudne stvari.

Mož si dovoljuje v brezmejnejm sovraštvu do katoliške cerkve vsakovrstne predrznosti. Zadnji čas je pričel nastopati v Gradcu v društvu nemških visokošolcev, katere hoče polagoma pripraviti za odpad od katoliške cerkve. Na enem izmed teh shodov se je v nenavzočnosti vladnega zastopnika predrznil neposredno napasti našega prestolonaslednika Franca Ferdinanda in njegovo visoko gospo vojvodinjo Hohenberg, ker sta oba trdnega katoliškega prepričanja in najudanejša otroka katoliške cerkve. To seveda temu znanemu bogotajcu ni všeč. Pri tej priliki se je tudi jezil nad nemškimi nacionalci, ker so pri zadnjih dunajskih občinskih volitvah podpirali krščanske socialce mesto brezverske socialne demokracije. Skrajni čas bi bil, da bi ljubljanski in sploh krañjski protestantje dali slovo temu človeku in ga poslali čez mejo tja v rajb, odkoder je prišel.

Zavarovanje proti požaru. O zavarovanju proti požarnim škodam je predaval dne 15. t. m. v „Ljudskem domu“ v Kranju g. dr. M. Malnerič. G. predavatelj je pojasnil v svojem predavanju velik narodno-gospodarski in kulturni pomen zavarovanja proti požaru, pojasnil njega ulogo v socialnem življenju, njega tehnično in juridično stran. Obrazložil je vzroke nastanka požarov in pokazal na njih grozne posledice, pojasnil sredstva obvarovanja pred ognjem in opozoril zlasti na pravilno ravnanje pri kurjavi in razsvetljavi, razložil osebne momente pri presojanju požarne nevarnosti kot so različne lahkomišelnosti in večja ali manjša površnost pri kurjavi, razsvetljavi, stavbi i. t. d. ter stvarne momente, ki zahtevajo različno precenjevanje požarne nevarnosti, pri čemur je ločiti med večjo ali manjšo nevarnostjo izbruha ognja, njega prenosa in moči, visokosti škode i. t. d. Požigu je posvetil posebno pozornost in pokazal, kako je mogoče najuspešneje zasledovati požigavce. Začrtal je nato na kratko zgodovino požarov, pokazal na velikanske škode, ki jih je ogenj že povzročil, ter je pojasnil, kako so veliki požari vplivali na razvoj zavarovanja. G. predavatelj je razložil bistvo zavarovanja, zarisal na kratko njega zgodovinski razvoj od prvotnih primitivnih oblik do sedanjega zavarovanja na podlagi zakona velikih števil. Pokazal je razliko med načelom dobička in pa načelom skupne, vzajemne pomoči, med akcijskimi družbami in vzajemnimi zavarovalnicami, med zasebnim in javnim zavarovanjem, med socialno pravičnostjo in kapitalizmom; pojasnil nadalje glavna načela, po katerih se mora vršiti zavarovanje: varnost obrata, pravičnost in resnicoljubnost pri poslovanju; orisal je razmerje med zavarovalnico in ljudstvom ter razložil obojestranske dolžnosti in pravice zlasti pri določitvi premij, cenitvi, obračunu i. t. d. Podal nam je nadalje pregled o razvoju zavarovanja v Avstriji, pojasnil razmere pri tujih kapitalističnih zavarovalnicah in opisal razvoj in napredek našega domačega podjetja: Vzajemne zavarovalnice v Ljubljani. Glede zadnjih napadov na „Vzajemno zavarovalnico v Ljubljani“ soglašamo z g. predavateljem, da je namen te grde agitacije prozoren in da se bo ta agitacija maščevala nad tistimi samimi, ki so jo začeli. Predavanje je bilo skozinskoz stvarno in podprto s statističnimi podatki ter ravno zaradi tega zelo poučno. Te vrste predavanja se bodo vršila tudi drugod. Želeti je, da bi se jih ljudje povsod udeleževali v velikem številu, da ta o pokažemo, da se brigamo za svoje narodno-gospodarske dolžnosti in da z veseljem pozdravljamo napredek naše domače zavarovalnice ter njeno poučno delo med slovenskim ljudstvom. O zavarovanju samem nismo danes rekli zadnje besede.

Ljubezen socialnih demokratov do kapitalistov. Rdečkarško časopisje piše sicer zoper kapitaliste in se huduje nad njimi, češ, da so pijavke, ki pijejo kri delavstva. To je vse res in mi bi to odobraval, ako bi socialisti tudi izvajali primerne posledice. A kaj se v resnici godi! V državnem zboru je najlepša prilika nastopiti proti kapitalistom s pomočjo novih postav, ki bi omejile oduroško početje kapitala in naložile za razne luksuze primerne davke. Ko so krščanski poslanci predlagali v dunajski zbornici, naj se obdavčijo avtomobili, s katerimi se vozijo ošabni mogotci, tedaj so brezverski sodrugi glasovali proti temu davku, ker se niso hoteli zameriti milijonarjem, od katerih dobivajo pod roko razne podpore, zlasti za časa volitev. Taka je dejanska ljubezen rdečkarjev do bogatašev.

Dr. Šusteršič v Mostah. V nedeljo popoldne je imel deželni glavar dr. Šusteršič na shodu v Mostah imeniten govor o političnem položaju. Opisal je razmere našega parlamenta do Ogrov. Toplo se je zavzel, ko je govoril o jugoslovanskem vprašanju, za zvezo Slovencev s Hrvati. Upravičil je taktno in resno postopanje naših poslancev za odpravo krivic na Hrvaškem in povdaril: „Slovenci smo ravnotolko Hrvatje, kot Hrvatje Slovenci. Kadar bo treba iti v resen boj za pravice naroda, bomo stali mi v prvih vrstah. Omenil je tudi postopanje dr. Ravniharja, ki po „Narodu“ vedno obna o najostrejšem nastopu proti vladi, v državnem zboru pa vedno

glasuje za vlado. Ko je govoril dr. Šusteršič o deželnem gospodarstvu, je omenil, da ima kranjska dežela, kakor pač vsaka druga, dolgove, pa ima več kredita, kakor druge dežele. Kranjska dežela je dobila na posodo denar po 4 1/2 %, praška občina pa po 4 3/4 %, vrhulega je dobila naša dežela posojilo izplačano v polnem znesku, praška občina pa je dobila za posojenih 100 K le 90 K. Ljubljanski občini, v kateri gospoduje dr. Tavčar, pa nihče še pod temi pogoji ne posodi, kakor praška, ker nima kredita.

Dijaška nogometna tekma je na Kranjskem specielno liberalna iznajdba. Ne delajo pa uspehi te tekme kranjskim dijakom nobene časti že zaradi tega, ker so kranjski dijaki vedno tepeni. Ljubljanske dijake so pred kratkim Tržačani in nemški Celovčani dejali pod klop, sedaj so pa ti slabi tekmeči premagali dijake kranjske gimnazije, tako da je bil rezultat 4:0. Izgovarjajo se sicer kranjski liberalčki, da jim je na mokri travi preveč drselo, pa ta izgovor ne velja, saj imajo vaje na Gaštelju, kjer je trava tudi večkrat mokra.

Abiturijentska veselica v „Ljudskem domu“ v Kranju. Veselica zadnje nedelje bo ostala v prijetnem spomnu vsem, ki so bili navzoči v „Ljudskem domu“. Občinstvo se je v obilnem številu odzvalo vabilu in par minut čez osmo uro je bilo v dvorani vse zasedeno. Med gosti smo opazili g. okr. glavarja Schitnika, g. gimn. ravnatelja Fajdigo, č. g. dekana Koblarja, lepo število gg. trgovcev ter več gg. profesorjev in drugega odličnega občinstva. — Zaigran je dijaški orkester iz zavodov v Št. Vidu nad Ljubljano in s prvo koračnico je že navezal občinstvo nase. Ko je orkester odigral drugi komad, je nastopil abiturijent Vinko Tavčar, ki se je v lepih besedah poslovil v imenu abiturijentov od prijateljev in dobrotnikov dijaštva in začrtal je cilj delovanju nastopajočemu naraščaju. Nato je sledila igra: „Kovačev študent“, katero so igrali med spremljevanjem orkestra abiturijentje. Sledilo je splošno priznanje. Ko je bila končana igra, je zapel meš. pevski zbor, pod vodstvom g. C. Moharja, pevovodjo društva „Kranj“, krasno Juvančevo: „Izgubljeni cvet“ in par drugih pesmic. Za tem pa so se vrstili orkester, solospevi, dueti in moški zbor. — Za točno postrežbo gostov so ves čas pridno skrbele gospodične pod pokroviteljstvom gospe Likozarjeve. Tako lepo se abiturijentje kranjske gimnazije menda še nikdar niso poslovili od občinstva, kot so se letošnji. Namesto poprej običajnega ponočnega tuljenja po mestu so pokazali letošnji abiturijentje, da imajo zdrav okus in veselje za napredek v umetnosti.

Strašen zločin je storil v Št. Jerneju na Dolenjskem 14letni trgovski vajenec A. Kopitar, doma iz Krašnje, nad 13letno deklico Angelo Hrastar. Speljal jo je na neke svišli, ji s cementom zamašil usta, jo s kladivom pobil na tla in oskrnil. Mladi zločinec je bil prej nekaj mesecev v Kranju kot vajenec v dveh trgovinah, pa so ga izpodili zaradi vlačuganja. Vprašanje glede vajencev postaja pereče. Gospodje trgovci in obrtniki in zlasti šolski odbor obrtno-nadaljevalne šole, pozor!

Iz Poljč se nam poroča, da je tja prišel na počitnice nadzornik armade, general infanterije baron Albori.

V Šenčurju je bila zadnji četrtek zjutraj pokopana Marjeta Okorn, p. d. Višnjarica, mati vogljanskega g. beneficijata Matije Okorna. Zadelo jo je kap in domači so jo našli v torek zjutraj mrtvo v postelji. Bila je zelo verna, pridna in skrbna gospodinja.

Za Železnike in sosednje vasi se bode zgradila nova štirirazredna, oziroma celo šestrazredna ljudska šola. Poslopje bo stalo v sredi med Železnik in Češnjico, v Otokih.

V Poljanah nad Škofjo Loko je bil č. g. župnik in duhovni svetnik Jernej Ramovš imenovan za častnega občana.

V Rusijo je odpotoval č. g. Josip Lavtižar, župnik v Ratečah na Gorenjskem.

Umril je v Ljubljani dne 18. t. m. c. kr. gimnazijski profesor Anton Peterlin, ki je 10 let služboval v Kranju, pred štirimi leti se pa preselil v Ljubljano.

Dr. Walter Šmid postane privatni docent za starinoslovje in prazgodovino na vseučilišču v Gradcu.

Ljubljana ima po zadnji štetvi 41.727 prebivavcev, in sicer 33.846 Slovencev, 5950 Nemcev, 360 Čehov, 290 Italijanov in 95 Hrvatov in Srbov.

Proti municijskim skladiščem, ki jih namerava vojna uprava zgraditi blizu Vipave, se je pritožilo 13 občin Vipavske doline. Temu protestu se je pridružil tudi deželni odbor, ki je poslal pritožbo občin c. kr. deželni vladi, vojnemu ministertvu in kornemu poveljstvu v Gradcu.

Izgubila se je na praznik sv. Petra in Pavla na postaji Javornik površna jopica, črna, z modro podlogo. Pošteni najditelj naj jo odda na bližnji kolodvor, odkoder naj se pošlje v Ljubljano, državni kolodvor.

Brezplačni učni tečaj. Kakor smo že omenili, priredi od ponedeljka 29. julija do 10. avgusta 1912 v pritličju v prostoru I. a. razreda c. kr. državne gimnazije v Kranju tvrdka Singer Ko., delniška družba šivalnih strojev, podružnica

v Kranju, Glavni trg štev. 119, brezplačni učni tečaj za umetno vezanje, krpanje perila in nogavic. V tečaju se bode tudi poučevalo šivanje s posebnim ozirom na aparate, ki so pridjani Central-bobin ali razred „66“ šivalnemu stroju. Ker je tečaj zelo velike važnosti in koristi za vsako gospodinjstvo se udeležba za istega najtopleje priporoča. Prijave za udeležbo tečaja je prijavitelj v prodajalni tvrdke Singer Ko., kjer se obenem rade volje dajejo vsa druga nadaljna pojasnila.

O elektriki i. t. d. bo predaval na Češnjici pri Železnikih g. inženir V. Remec jutri v nedeljo, dne 21. t. m., ob štirih popoldne.

V Trstu so otvorili dne 13. julija predor sv. Vida, ki je 418 m dolg in stane en milijon kron. Predor veže sredino mesta s Št. Andrejem.

Toča v Bosni. V Posavini, ki je najrodovitnejša pokrajina v Bosni, je napravila toča škodo poldrug milijon kron.

V Bodenskem jezeru je utonilo zadnji ponedeljek 11 ljudi. Nastal je bil vihar in je prevrnil dva čolna, v katerih so se peljali ljudje. Rešivni čolni so se morali vrniti, ker je bila nevarnost, da se sami potope vsled groznega viharja.

V Mehiki je razsajal zadnji teden grozen vihar. Promet na železnicah je bil na nekaterih krajih popolnoma ustavljen. Voda je nastopila, ker se je utrgal oblak, 3 m visoko. Več pokrajin je popolnoma uničenih. Pod razvalinami hiš, kakor je brati, leži pokopanih nad 2000 ljudi in vrhulega je še veliko poškodovanih. Nesreča je prišla tako nenadoma, da ni bilo mogoče bežati. Škoda znaša nad 100 milijonov kron.

V Visnici pri Krakovu je zadnji torek udarila strela v neko novo hišo, kjer je bilo na delu več delavcev. Dva delavca in gospodar so bili takoj mrtvi, 11 oseb pa je bilo poškodovanih. Hiša je pogorela.

Predrzni roparji. Na postaji Gluhovci na Ruskem je 16. t. m. več oboroženih in maskiranih roparjev ustavilo vlak in ga oplenilo. 4 vozove so razbili, 2 osebi ubili in 13 je težko ranjenih. Oskrbniki so streljali nanje, na kar so roparji odgovorili s protistrelji ter hitro ubežali.

V Zagrebu je deset kmetov, ki so zadnje čase v okolici napravili več zločinov, stalo pred sodiščem. Eden izmed njih je bil obsojen na vislice, drugi pa v večletno ječo.

Vojaki, poškodovani od strele. V okraju Ostrovu na Ruskem je strela udarila v vojaški tabor in ubila enega podčastnika ter 45 vojakov poškodovala.

Vsled vročine je zorelo 12 potnikov na ladji „Kanada“, ki je dospela v torek v Nepalj.

69 romaric zgorelo. Na postaji v Morodovi na Ruskem so prenočile romarice v dveh praznih vagonih in v sosednji šupi, ker ni tisto noč šel noben vlak naprej. Ponoči je nastal v šupi požar in zgorelo je 69 romaric.

Pri plavžu v Donawitzu so se dne 11. t. m. v matarogah vnel plini, ki so raznesli vso strojnico s silovitim pokom. En delavec je bil na mestu mrtev in več je bilo ranjenih. Okna daleč naokoli so zdrobljena.

Zaradi golše je naselniška oblast v Ameriki zavrnila 18 let staro Alojzijo Samsa, ki je doma s Kranjskega, češ, da bi je zaradi golše nihče ne vzel v službo in bi se tedaj ne mogla življati.

Novije vesti.

Dr. Tavčarja program. Sinočnji „Narod“ pripoveduje, da je dr. Tavčar Matiji Erklavcu, ki se je delal naprednega, dovolil ribariti v vodi, ki jo ima v zakupu.

Ubogi Aškerc! „Narod“ je prinesel poročilo, da je utegnil imeti Aškerc, preden je umrl, še nekoliko vere. „Zarja“ in „Dan“ sta pa huda in pravita, da je to skrajno neokusno in neresnično, ker je bil Aškerc do zadnjega popoln svobodomislec. Ali ni to čedno?

V Zagrebu je nekdo nameraval napraviti atentat na vojaško skladišče. Straža ga je odpodila, pa zopet — ne dobila.

Za evharistični kongres na Dunaju se je doslej oglasilo Slovencev iz Kranjske 1000, iz drugih dežel pa 2000. Te dni se je še mogoče priglasiti.

Carigrad. Osem italijanskih torpedovk se je večeraj zjutraj priplazilo v Dardanele, da bi napadle turško brodovje. Turki so začeli streljati iz trdnjav in so dve italijanski torpedovki potopili, šest jih pa močno poškodovali. Dardanele so zaprli.

Rim. Italijani nočejo nič vedeti, da bi bile njih torpedovke napravile napad v Dardanele in da bi bili dve ladiji potopljeni. Tudi ni res, da bi bile Dardanele zaprte.

Carigrad. Sultan hoče odstopiti. Prestolonaslednik je v nevarnosti, da ga vstaši umore.

Carigrad. Veliki vezir postane Tevfik paša, prijatelj Angležev. Mladoturki so proti njemu.

Divjanje angleških sufragetk. Ko je prišel ministrski predsednik Asquith v Dublin, je vrgla sufragetka proti njemu sekiro, ki je ranila nekega irskega poslanca, druga sufragetka je hotela zažgati gledališče.

DRUŠTVA.

Dva shoda „Kmečke zveze za kranjski okraj“. Jutri bo ob 3/4, na 7. uro zjutraj v Smartnem v župnišču in ob 10. uri v Mavčičah v župnišču shod „Kmečke zveze“.

Selca. Gorenjska stran, na dan! Dne 28. julija se priredi velika veselica na prostem ob priliki otvoritve orlovske godbe. Godba šteje 16 moči. Vsled velike požrtvovavnosti „Orlov“ godbenikov je godba že precej napredovala. V pokritje velikih stroškov za instrumente se vabi k obilni udeležbi na veselico z mnogovrstnim vspreedom: Godba, petje, srečolov, šaljiva pošta, koriandoli i. dr. Za telesne potrebe bodo na razpolago paviljoni s pivom, vinom, jestvinami. Dekleta v narodni noši bodo došle goste preskrbela s svežimi šopki. Veselica se bo vršila ob lepem vremenu na vrtu g. Tavčarja, ob slabem vremenu v društveni dvorani. V nedeljo, dne 21. julija je tudi v prid godbe na kegljišču g. Vrhunca na Frtici kegljanje na dobitke. V lepo selško dolino torej dne 28. julija.

Pripravljavni odbor.

Poučni del.

Kako se obvarujemo strele? Letos je pri nas mnogokrat huda ura in rado treska. Najbolj varni so ljudje pred streljo v velikih mestih. Rada pa strela udari v poslopja, ki stoje na samem. Kadar treska, ne stoj preblizu pečij, ognjišča, pri telefonskem aparatu, ali plinovi in vodovodni napeljavi. Nevarno je stati tudi pri strešnem žlebu Človeka ne udari samo strela, ki pride iz podnebjja, ampak ga oplazi tudi elektrika, ki prihaja iz zemlje in se združuje s streljo. Znano je, da je nevarno stati pod visokimi drevesi kadar treska. Med drevesi so posebno nevarni hrasti in topoli, manj pa bukke. V gozdih, kjer je mnogo dreves, ni nevarnost tako velika. Tam strela vleče nase le drevo, ki je višje kot druga drevesa. V grmičevju ali nizki leseni koči, v kateri ni živine ali mnogo ljudi, si pred streljo precej varen. Okoli živih bitij se rada nabira elektrika. Večja družba, ako je na prostem, naj se tedaj razkropi. Če prav hudo treska, je najboljšje, da se vležeš na tla. Ako imaš na polju uprežno živino, pa blizu nje ali pod vozom ne išči zavetja. Isti kraj, kamor je že kdaj tresčila, spet rada poišče strela; tu je nevarnost največja.

Pretiravati nočemo, pač pa je resnica, da prihajajo za **Fellerjev fluid** z znakom „Elsafluid“ tisoča priznanja od bogatinov in revežev, mladih in starih. — Tako piše dr. Josip Estneiter, zdravnik v Wildenau l. P. Aspach na Tirolskem, da Fellerjev fluid izborno služi v vsakdanjem obolenju. — Drugi zdravnik, medicinec dr. Kittel iz Prage trdi, da uporablja Fellerjev fluid že več let v svoji praksi z največjim uspehom. To ni nobena reklama! Gola istina je, da je to sredstvo izborno proti vsem bolečinam. Poizkusni tucat se naroči za 5 K poštuine prosto pri lekarnarju E. V. Fellerju v Stubici, Elsin trg št. 264 (Hrvaško).

Zahvala. Veselica, ki smo jo priredili kot odhodnico abiturijentje kranjske gimnazije zadnje nedelje v „Ljudskem domu“, je nad vse pričakovanje lepo uspela. Da je bil mogoč tak uspeh, se moramo zahvaliti društvu „Kranj“ in meščanom, ki so nam šli v vsakem oziru na roko ter so nas podpirali gmotno, z delom ali z nasvetom. Veselica je dala 150 K čistega prebitka. Od tega se da „Slovenski Straži“ 100 K, podružnici „Dijaške zveze za Gorenjsko“ pa 50 K. — Še enkrat vsem, ki so pomogli k lepemu uspehu — najlepša hvala! **Abiturijentje.**

Lepi prostori

na Glavnem trgu v Kranju, pripravni za trgovino, se dajo v najem od 1. novembra t. l.

Več pove upravništvo „Gorenjca“. 237 1

Moja stara izkušnja me uči in drži, da tudi za nego kože, ni boljšega mila kakor je svetovno znano **Steckenpferd lilijino mlečno milo** Bergmanna in dr. Tešin ob Labi. — Komad po 80 vin. se dobi po vseh lekarnah, drogerijah, parfimerijah i. t. d. — Ravnotako je brez primere Bergmannova lilijina krema „Manera“ za nego nežnih, belih damskih rok; v škatljah po 70 vin. se dobi povsod. 147 50—17

Proda se

ravnokar prenovljena, še zelo dobro ohranjena

enovprežna kočija

ki je posebno primerna za kakega duhovnika. Cena je 500 kron.

Več pove lastnik **Mihael Žibert**, posestnik, Tupalčič št. 27. 230 2—2

Jzmed dobrega najboljšiše!

171 25-9

**Singer Ko., delniška družba
šivalnih strojev, Kranj 119.**

Kašelj preneha popolnoma od sveže pripravljene
Kneipovega čaja proti kašlju. Cena zavojū
1 krono. Dobiva se vedno svež samo pri lekarnarju **Vladko
Bartuliću** v Zagrebu, Jelačićev trg št. 19. 160 20-16

**Vsi, ki ste skrbni možje
in očetje!**

Ali hočete vsaj 10 vinarjev na
teden žrtvovati za svojo, ozi-
roma za prihodnjost svojih
otrok?

Potem plačite „Slovenski Straži“ v
Ljubljano po knjižico gosp. župnika
Haaseja o ljudskem zavarovanju, ka-
tera se vsakomur pošlje popolnoma
zastonj. 225 8-2

Umetni zobje!

Ne da bi se izruvale zobne korenine, se ustavljajo
amerikanski umetni zobje

posamezno ali celo zobovje, kakor se tudi
plombirajo zobje 224 3

vsak dan od 8 ure dopoldne do 6. ure zvečer
v konc. zobotehničnem ateljeju

O. Seydl, Ljubljana.

Proda se poceni še malo
::: rabljeno, lahko :::

motorno kolo

z 2 in pol konjskima silama.

Kje? pove upravništvo „Gorenjca“. 229 2

Bartulićeva zdravilska mast

se priporoča kot izvrstno in preizkušeno domače
sredstvo za zdravljenje in celjenje ran, poškodbe
in bolečine na koži, ker ublažuje bol in vnetje
na rani, ozeblino in opekline vsake vrste, zdravi
kraste, srbečico, izpušljaje po licu in telesu, rane
od potu po nogah in telesu, pik od osē, bučele
ali komarja, predvsem pri otrocih, kraste in iz-
pušljaje vsake vrste. Cena škatlje 50 vin., kdor
pošlje 70 vin. v znamkah za eno ali 6 K za 12
vnaprej, dobi povesod poštne prosto. Dobiva
se v lekarnah in pri izdelovatelju, lekarniku
Vladku Bartuliću v Zagrebu. 161 20-16

Jakob Košmerlj

edina slovenska tvrdka te vrste
v **Trstu**, ulica St. Martici 11.

Telefon 49 VIII. — Čekovni račun c. kr. pošt. hran. št. 121.805.

Priporočam slavnemu občinstvu **veliko za-
logo kave, čaja, južnega sadja** i. t. d.

Postrežba točna in solidna. 113 15

Na deželo pošljem prosto vožnje po povzetju
po železnici in v zavetkih po pošti.

Cenik izhaja štirikrat na leto.

Trgovina z železnino
Podružnica Franc Dolenz v Kranju

priporoča:

Nosivce, šine, štorje za strop, **najboljši dalmatinski
Portland-cement**, pocinkane železne cevi, stebre, bo-
dečo žico in mrežo za ograjo, vse potrebščine za vodo-
vode in stavbe, orodje za vrt, škropivnike, otroško vrtno
orodje i. t. d. **Popolne kuhinjske oprave.** — **Polje-
delski stroji in orodja.** 133 19

Najprimernjša darila po zelo znižanih cenah! 74 52-29

Prva delavnica ur ter trgovina z zlatnino in srebrnino

Ivan Levičnik

urar in trgovec v Kranju

Cenejše kakor po cenikih! Ne kupujem od prekupcev!
Sprejem in izvršim vsa popravila natančno, solidno in
po najnižjih cenah. — Istotako sprejem vsakovrstno zlat-
nino in srebrnino v popravilo. — Posebno se priporočam
v nakup ženinom in nevestam. — Priložnostni nakup!

Zelo važno!!

Za vsakogar je neprecenljive vrednosti zdrav želodec, v dosego
tega je pa glavni pogoj redno prebavljanje.

želiščni liker „ilirija“

je najboljšo sredstvo za dobro prebavo in krepčilo. Samo en po-
izkus in prepričali se bode o izvrstni kakovosti in njenem učinku.

Pristni samo z imenom

„ilirija“ in tvrdko Franc Berjak, Kranj.

94 52-26 Zahtevajte izrecno povesod pod tem naslovom!

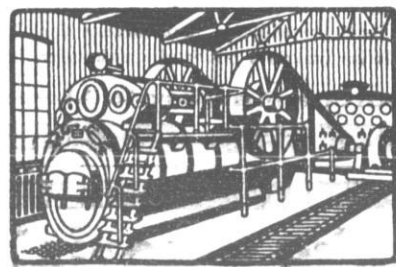
Bruselj in Buenos Aires 1910: 3 velike nagrade

R. WOLF Magdeburg-Buckau.
Podružnica na Dunaju

Dunaj, III., Am Heumarkt št. 21.

Patentne

8 26-21

vročeparne lokomobile

z brezventilnim preciznim
upravljanjem

Originalno strojedelstvo Wolf . . . 10 — 800 k. s.

Obratni stroji z najvišjo popolnostjo in dpličkom
za industrijo in poljedelstvo.

Dosedaj izdelanih nad 800.000 k. s.

Najcenejša moč.

**Kmetje! Milinarji! Kolarji! Mizarji!
Ključavničarji!**

Napravite takoj Astro-Boston bencin motor, prihranite si drugih
delavskih moči in veliko jeze! Naprava takega motorja z montažo
vred stane samo K 1000 in so stroški za eno konjsko moč samo
pet do šest vinarjev.

Kmetje! proč z gepeljni, živina pri njih veliko trpi in so
stroški nasproti z motorjem desetkrat višji, z motorjem vsak lahko sam
slamo reže, mlati, drva žaga in melje.

Ti neprekosljivi motorji se dobivajo edino le pri

FRAN ZEMAN :: LJUBLJANA
Dunajska cesta „pri Figovcu“.

41

Pri meni se tudi najceneje dobijo vsi
poljedelski stroji in najboljši mlini,
stroji za kolarje, mizarje, kovače in
ključavničarje ter najboljši šivalni
... stroji po zelo nizkih cenah. ...
Jako ugodni plačilni pogoji se dobijo.

**Kranjska deželna banka v Ljubljani v deželnem dvorcu
vhod v Gosposki ulici 2.**

Obrestuje hranilne vloge po
4 1/4 %

brez vsakega odbitka. Obresti se
pripisujejo glavni **polletno.**
Vloge v tekočem, giro-računu in
na blagajniške liste po najgud-
nejših pogojih.

Daje komunalna posojila

občinam, okrajnim in šolskim od-
bora m ter zdravstvenim zastopom v

4 1/2 %

komunalnih zadolžnicah.

Hipotekarna posojila

v zastavnih listih po

4 1/2 %

128 52-19

Eskomtjuje menice denar-
nih zavodov in daje lom-
bardna posojila. Prodaja
lastne pupilarno-varne ko-
munalne zadolžnice in za-
stavne liste.

Banka je pupilarno varen zavod
ter jamči zanjo dežela Kranjska.

Uradne ure za stranke vsak
delavnik od pol 9. ure do
poldne do 1. ure popoldne.